

DISSERTATIONEM IN AVGVRALEM
MEDICO PHYSICAM

DE

D E N T I B V S

QVI

SVB NOMINE DENTIVM HIPPOPOTAMI
IN OFFICINIS VENEVNT PHARMACEVTICIS
INCLVTI MEDICORVM ORDINIS
CONSENSV

A. MDCCKLVII. D. 16. NOVEMBER. H. L. Q. C.

HABENDAM

PRAESIDE

D. CAROLO AVGVSTO à BERGEN,

MEDICINAE DOCTORE ET PROFESSORE ORDINARIO

EIVSDEMQUE FACVLTATIS h. t. DECANO

PRO DOCTORIS GRADV

OBTINENDO

RESPONDENS

CHRISTIANVS MELCHIOR BRÜCKNERVS,

FISCHBACHIO SILESIVS

PVBlice DEFENDET.

FRANCOFVRTI AD VIADRVm,
EX OFFICINA WINTERIANA.

DISSERTATIONEM IN AUCTORALEM
MEDICO PHYSICAM

DE NITRIS

DE NOMINE DENARIUM HIPPOCRATI
INCLAVANDO ET M. ORDINE S.

D. CAROLO AUGUSTO BERGENI

CHRISTIANVS

EX OFFICINA WILHELMI

V I R O
EXCELLENTISSIMO-EXPERIENTISSIMO
D O M I N O
IOHANNI EHRENFRIED
THEBESIO
MED. DOCT. COLLEGII MEDICI ET SANI-
TATIS GLOGOVIENSIS ADIVNCTO
FAVORI ET AMICO
AESTVMATISSIMO
S. P. D.

CHRISTIANVS MELCHIOR BRÜCKNERVS,

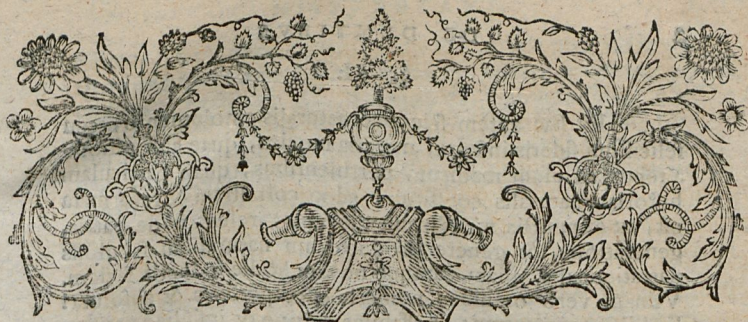
FISCHBACHIO-SILESIVS.

 Non antiquatae consuetudinis est profectuum nostrorum specimina & alia quaevis ingenii monumenta vel magnorum virorum celebratis nominibus, vel etiam fautoribus & Amicis inscribere, ut gratum animum pro singulari amore & patrocinio, quo haecenus nos prosecuti sunt, publice testificemur. Eum vero morem secuturo mihi non diu deliberandum erat, cui Patrono & Amico tenuem hunc ingenii foetum, mediocri labore in lucem editum, dedicarem. Tuae enim, Vir Excellentissime, infucatae amicitiae, qua me haecenus amplexus es, & qua mihi licuit Tuo consortio frui, Tuis saluberrimis uti consiliis, me plus debere, quam levidense hoc gratitudinis documentum, publice profiteor. Offero itaque has leves pagellas, easque Tibi dedico & inscribo: ea qua par est observantia rogans, ut hanc gratiae meae voluntatis significationem animo comi & benevolo accipere velis, quo mihi spes superfit, amicitiam & necessitudinem Tecum innitam indies excolendi & conglutinandi. Quod si impetravero me quidem summam votorum meorum attigisse putabo. Deum O. M. ex animo precor, ut Te, Vir Celeberrime, bono patriae, aegrotantium emolumento, praesidio atque ornamento Tuorum florentem diutissime servet, & in dies magis magisque animi & corporis donis cumulet atque exornet.

Vale scrib. ex Academia Viadrina d. XVI. Nov.

CID. ID. CCXLVII.

Q. F. F. Q. S.

§. I.

Nemo forsan mortalium, nisi rerum omnium pene ignarus praefracte negabit, historiam naturalem ab eo tempore, ex quo ex Europa in omnes mundi plagas, utrasque imprimis Indias, navigationes, excursions, itinera facta & instituta sunt, adeo esse ex-cultam, amplificatam, fabulis repurgatam, verius adfertam, ut qui conditionem ejus in antiquorum monumentis traditam cum hodierno scientiae naturalis splendore comparant, confiteri coacti sint, veteres hac in re, spissa caligine, immo cimmeriis tenebris obductos vixisse, felicissima autem recentiorum secula meridiano sole collustrari.

A

§. II.

§. II.

Ex hac autem scientiae naturalis emolumento, ceu felicissimi sideris influxu, materia medica, quae abstractione a rebus ad usum medicum pertinentibus, quasi particulam historiae naturalis constituit, adeo collustrata & reformata est, ut expunctis mendorum plurimis, relegatis de patria, generatione, & genere productorum naturalium fabulosis narratiunculis, aliam, eamque novam hodie induerit faciem. Utinam verò omnibus numeris esset perfecta & absoluta! Sed o innane votum; ineffabiles quippe & infinitae naturae divitiae innumera serae posteritati relinquunt phaenomena, nobis inaccessa. Mirari itaque desinas amice lector, si quando videas & historiam naturae & specialius materiam medicam indies corrigi & emendari. Cumque hac vice nobis ad Doctoris Medici gradum adspirantibus, tenore statutorum Facultatis medicae inunctum sit inaugurale quoddam specimen in publicum edere, satis huic postulato facere credidimus, si de dentibus animalium, qui sub nomine dentium Hippopotami in officinis veniunt pharmaceuticis, nostras meditationes publici juris fecerimus. Difficile sane ac spinosum argumentum, cujus etiam sterilitas nos minime deterret, modo conatibus nostris exoptatus, quem praefixum habemus, respondeat successus.

§. III.

Testibus singulis & omnibus materiae medicae scriptoribus, antiquis aequè ac recentioribus, per dentes hippopotami intelliguntur dentes immanis cujusdam belluae, Nili fluvii incolae, olim frequentius, hodie rarerè admodum reperiundae, hippopotami distae. Omnium animis adeo firmiter inhaeret haec sententia, ut nemo hactenus, quantum quidem novimus, de inquirenda hujus rei veritate cogitaverit. Operae pretium itaque facturos nos esse confidimus,

fidimus, si monstraverimus, hanc sententiam minime in veritate esse fundatam, sed *dentes sub hoc nomine in officinis reperituros rarissime esse hippopotami, frequentissime alterius cujusdam belluae, rosmari nomine insignitae.* Quo certius autem id ipsum effectum demus, opus erit utramque belluam paucis describere, atque notas genericas, quibus ab invicem differunt, enarrare.

§. IV.

Raritas utriusque belluae inspectionem ocularem haud permittens in culpa est, ut ad testimonium scriptorum confugiamus. Ergo de hippopotamo primum acturi, scriptores, qui hic non deficiunt sed abundant, dividimus in duos ordines, in illos nempe, qui belluam propriis videre oculis & ex oculari inspectione describere; & in illos, qui vel fugitivo oculo hoc animal observantes, vel ex relatione aliorum saepe corrupta & fabulosa descriptionem adornare. Nemo forsitan nobis veritati studentibus vitio vertet, quod hac cautela adhibita, veterum auctoritatem & monumenta, utcumque omni pretio alias majora, hic recentiorum postponamus experientiae, cum in rebus physicis una experientia plus valeat mille rationibus & testimoniis, ipsi experientiae haud superstructis.

§. V.

Ad auctores qui ex propria experientia hanc belluam descriperunt, referimus praeter P. BELLONIVM, (a)

A 2

FAB.

(a) *Lib. de Aquarilibus gallice conscripto, & forte in peculiari Tractatu de Hippopotamo, cujus mentionem facit in Observat. Exotic. p. 104. quas interprete c. CLVSIO habemus Operum T. II vbi dicit, se alibi historiam hippopotami gallice & latine edidisse.*

FAB. COLUMNAM, (a) qui mortuam belluam; THEVENOTVM, (b) P. KOLBE (c) & paucos alios, qui vivam contemplati sunt, ex quorum relationibus sequentem proin descriptionem autopſiae conformem adornavimus.

§. VI.

Hippopotamus, Equus fluviatilis, primum à Graecis à capitis ex Nilo exſerti figura (d) ita vocatus, nomen habet ab ἵππος equus & ποταμὸς fluvius, Germ. Nil, Pferd. Aliis etiam equus marinus, aliis quoque, qui potius integri corporis, quam folius capitis rationem habent, Βεροταμος. Waſſer, Ochſ. Angl. the River-horſe or River Oxe. Aethiopice Bihat (e) vocari conſuevit. Horribilis haec bellua inter amphibia vaſta corporis mole & ſtupendo robore facile primas tenet, quippe quibus Rhinoceroti (f) nequitiam inferior eſt. In quibusdam (g) longitudo à capite ad caudam eſt tredecim pedum, altitudo 6. l. 7. (h) cor-

(a) *Obſervat. de Aquatilibus & terreſtribus. cap. 15.*

(b) *Voyage aux Indes. P. II. chap. 72.*

(c) P. KOLBE Beſchreibung des Vorgebürges der guten Hoffnung. Nurnberg. 1719. fol.

(d) Putat nempe P. Bellonius. Obſ. Exot. l. c. Romanos, licet animadverterint, hoc animal nulla ratione equum referre, diſtinctionem Graecam ſervaffe.

(e) Ita correxit CL. LVDOLPH. *Hiſt. Aethiop. L. I. c. 19.*

(f) P. KOLBE. *l. c. 168.*

(g) F. COLUMNNA. *l. c.*

(h) De vera altitudine dubitamus, nam licet longitudinem crurum ventris menſurae addendo ſeptem numerentur pedes, & THEVENOTVS l. c. altitudinem cameli haberé teſtetur, tamen CL. LVDOLPH. & KOLBE expreſſe referunt hanc belluam rhinocerote humiliorē eſſe.

corporis latitudo $4\frac{1}{2}$, altitudo ventris, qui potius planus quam carinosus est $3\frac{1}{2}$ ped. longitudo crurum à terra ad ventrem $2\frac{1}{2}$ ped. Caput vastum in comparatione totius corporis $2\frac{1}{2}$ ped. latum, trium longum, ambitu pedes septem crassum, & figura equino (a) magis quam bovino simile, imprimis rostrum ejus, quod equino multo latius est, et instar leonis pilis asperum. Nares ad modum patulae fissuram habent figurae sigmoideae (b), ex quibus bestia terram petens & aures admodum parvae incomparatione ingentis belluae molis proportionem vix servant. Dentés in inferiori maxilla sunt sex (e), bini exteriores, longi semi pedem, lati & trigoni pollices $2\frac{1}{2}$, per ambitum $\frac{1}{2}$ pedem, parum retrorsum declives, adunci (f) cornuum bovis instar, et exserti, me-

A 3

dii

(a) P. KOLBE. l. c. 168.

(b) F. COLUMNA. l. c. (c) P. KOLBE. l. c.

(d) FAB. COLUMNA & P. KOLBE. Et licet BELLO-
NIVS l. c. in hippopotamo pullo Constantinopoli
viso belluae adscribat magnos oculos, tamen haec
sua observatio nullam contradictionem involvit,
cum omnia animalia juniora grandiores habeant
oculos & grande caput.(e) P. KOLBE in inferiori maxilla numerat quatuor
dentes, quod etiam facit THEVENOT. Sed DOM.
de IVSSIEV *Memoires de l'Academie Royale des sciences*
1724. p. 310. cui ex promontorio Senegal transmissum
fuit cranium hippopotami, expresse descripsit sex
dentes in mandibula inferiori, sed quorum bini in-
ter extremos & medios $1\frac{1}{2}$ unciarum longi sunt. Cum
extremi & medii 4. l. 5. unciarum longitudinem
habeant. Et sic forsitan breves hosce intermedios
observare neglexerunt.(f) F. COLUMNA disertis verbis hos dentes non esse
aduncos, sed D. DEIVSSIEV contrarium invenit in
cranio hippopotami.

dii orbiculati, trigoni digitali longitudine. Maxillares utrinque septem crassi lati breves admodum. In superna mandibula, crocodili more mobili (a), anteriores sex sunt imis respondentes sed longe breviores. Omnium acies pyramidalis. Molares todidem quod inferni. In utraque maxilla canini & incisores à molaribus spatio trium unciarum separantur. Lingua oris cavitate proportionata & crassa. Collum breve et crassum. Corporis reliqui vasta moles, ad modum obesa, ejusque si ad figuram attendis, major cum bove quam equo similitudo (b). Crura brevia crassa, rotunda, urinis quodammodo comparanda. Pedes habet pedem latos, quadrifidos, ex digitis vnguiculatis quatuor (c), tres uncias latis, constantes. Talus adest callosus. Bina in inguine vbera, parva, parvis papillis. Cauda brevis, crassa, inflexilis, longitudine $\frac{1}{2}$ pedis, caudae testudinis comparanda, in extremitate parum pilosa. Cutis animalis coloris est buxei vel Baetici rhinocerotis instar, pilis orbata, unciam (d) fere crassa, ut non vbique, imprimis vbi laxa incumbit pinguedini & musculis, globulo sclopetario trajici possit. Hinc recte DIODORVS (e) de cute hujus belluae scripsit: πάντων τῶν θηρίων χεδὸν ισχυρότατον.

§. VII.

Ingentem hujus belluae molem & magnitudinem licet ex data descriptione colligere possimus, vastitatem ejus magis

- (a) Hujus mobilitatis nullam facit mentionem D. de IVSSIEV l. c.
- (b) FAB. COLUMNNAE l. c. Teste BELLONIO l. c. dicitur porcus marinus, qui parte anteriore bubulam figuram, reliquo corpus suillum repraesentat.
- (c) IVSSIEV. l. c.
- (d) KOLBE. l. c. 169.
- (e) Bibl. Hist. l. I. f. I.

magis docent, quae in recentiorum scriptis notata inveniuntur. D. DE JUSSIEU (*a*) pondus cranii hujus belluae invenit 45. librarum Gallicarum. D. KOLBE (*b*) testatur carnem & pinguedinem belluae relictis & separatis ossibus à 2500. ad 3000. libras ut plurimum ponderasse. Cum autem Volhyniensis bos probe saginatus detracta pelle cum ossibus communiter pondo quingentarum vel sexcentarum librarum habeat, à vero non multum aberrabimus, si belluae pondus sexduplum majoris bovis abscrisperimus, ex quibus vastissima ejus moles patet.

§. VIII.

Cujus classis ordinis & generis animalium haec bellua fit non adeo temere defini verimus, à vero tamen, ut nobis visum est, non aberrant, qui bestiam hanc ad classem Amphibiorum referunt, cum teste DIODORO (*c*) *Siculo* fit animal *χερσαίων* terrestre, aequè ac *ποτάμιον* fluviatile. Primores autem dentes habere incertos, quod quippe CL. LINNAEO (*d*) nota jumentorum est, ex historia animalis (§.6.) non patet, unde sufficienti observationum numero destituti hoc animal jumentorum ordini non adscribimus, sed hoc quidquid est laboris testibus autoptis, & in historia animalium versatis relinquimus. Teste E. WOTTONO (*e*) ab hippopotamo differt alia quaedam bellua, Athiopibus & Indis sub nomine Eale cognita, quae cum equo fluviatili multis in rebus convenit, sed ab eodem differt, quod caudam habeat elephantis, colorem ex fulvo-nigrum, maxillas aprinas, cornua mobilia cubitalia, quae ad obsequium, ejus velit motus, accommodata sunt, quaeque non rigent, sed deflectuntur, ut
usus

(*a*) L. c. p. 311.

(*b*) l. c. 169.

(*c*) l. c. 131.

(*d*) *Syst. Nat. Lugd. Bat.* 1733.

(*e*) *Lib. de differ. animal.* p. 81. G.

usus exigit praeliandi. Quam observationem in medio relinquimus cum hodie inter naturalis historiae scriptores non constet, quid sibi cum hoc animali velit WOTTONVS. Neque confundendus est hippopotamus cum leone marino, cuius meminit DAMPIER (a) et KOLBE (b), bellua scilicet marina ultra 14 pedes longa & juba leonina praedita. Sic & differt Hippopotamus a pisce antierius pedato, quem vulgo Manati, le Lamentin. Germ. eime See-Huh vocant. Tandem inferius pluribus descripturi sumus, qualis sit differentia inter hippopotamum & rosmarum.

§. IX.

Quod patriam hujus belluae attinet, toto uno ore pro Nilo et Ægypto pugnat antiquitas, quod eatenus veritati consonum est, quatenus olim exteræ regiones Africae et Indiae orientalis non frequentabantur. Ab eo vero tempore, ex quo iussu Imperatorum Romanorum toties capta et in ludis ac spectaculis exposita fuit haec bellua, in Ægyptum superiorem ad evitandas venatorum insidias, concessit; ita ut AMMIANVS MARCELLINVS (c) jam suo tempore scripserit: „nunc inveniri nusquam possunt, ut constantibus regionum incolae dicant, insectantis multitudinis, taedio ad Blemmias migrasse.“ Et inter recentiores alios

(a) *Voyage autour de monde.* p. 105. qui animal ita describit: Sa tete est forte comme la tete du Lion. Sa face large avec plusieurs longs poils aux levres, comme un chat. Ses yeux sont comme ceux d'un boeuf, ses dents sont de 3 pouces. Ils n'on point de poils sur le corps & sont extremement gras. Quand ils viennent à terre, trois ou quatre en compagnie, ou d'avantage, ils se couchent comme eux, & font un bruit terrible. Ils mangent des poissons.

(b) l. c. p. 203.

(c) Lib. 22.

alios (a) videas, qui has belluas in Ægypto superiore unice vivere, alios (b) vero, quod ignota penitus Ægypto sit, asserunt. Longe frequentius hoc animal reperitur non solum in littoribus Africae Orientalis aequae ac Occidentalis, sed et in mediterraneis ejus provinciis, in fluviis Nigro, Nilo supra cataractas, aliisque. Has vidit in Guinea STEPH. van der HAGEN, quem citat C. CLYSIVS. (c) nec non PIETER van den BROECK (d), Pieter

- (a) R. P. SICARD. *Memoires des Missions de la Compagnie de Jesus dans le Levant*. T. VI. Paris. 1727. 8. p. 251. hunc in modum scribit: Les Hippopotames ou chevaux marins sont tres communs dans la haute Egypte, sur tout vers les cataractes, a peine en paroît-il, soit au environ de Caïre, soit dans toute la basse Egypte.
- (b) CEL. D. SCHÄVV. *Voyage de la Barbarie & du Levant &c.* Quand aux animaux, les peuples, qui habitent maintenant l'Egypte, ne connoissent pas seulement l'hippopotame.
- (c) *In Curis posterioribus. Raphaelengii 1611. p. 128.* In Guinea circa promontorium Capo Lopez van der HAGEN conscensa scapha cum aliquot e sociis suis navalibus, adverso flumine navigans versus oppidum Vlibatto, deprehendit in dicto flumine multos hippopotamos s. equos marinos, dimidio majores, quam sunt terrestres equi, qui ab Aethiopibus ibidem capiuntur, quin & in ipso oppido plurima horum equorum capita monstrabantur, e quibus & aliquot dentes mirandae magnitudinis a comitibus ejus relati sunt.
- (d) *In synen Reyzen van Capo Verde, Angola, Guinea collecta ini' Begin ende Voorigang van de vereenigde Neederlandsche Geoctroyeerde Ost Indische Compagnie. Amst. 1646. 4. p. 5.* his verbis: d. II. des morgens gaende op het schip wandeln, sagh ik vier zee-paerden op t' land gaen

Pieter BOTH, (a) Eques *des* MARCHAIS; (b) in interioribus Africae autem BALTH. TELLETZ (c), J. LOBO

weyden, waer toe ick om de nieuwicheyt'gekomen waren, bleven de voorse dieren stil op ons staen sken, ende gingen daer naer voet voor voet nae zee, quamen somwylen met de neusen veder boven: maer als sy ons gewaer wierden duyckten weder onder: wy deden veel listen om een te schieten: maer was té vergeefs doorden subtylen reuck welcke wy presumeerden dat sey mosten hebben. Zyn gelyck groote buffels, gladt van vel, ten naestenby als de robben, hebben hooften als moetspeerden met corte ooren, wyde neusgatten, rwe kromme tanden nyt den mont, als de verckens, hebben corte beenen, en voeten als klaverbladern, brieschen gelyck de paerden te lande.

(a) Ibid. Voyage naer de Oost-Indien. fol. 17.

(b) *Voyage du Chevalier DES MARCHAIS* par le R. P. LABAT, T. I. p. 113. Il n'ya point de riviere dans toute la cote, ou il y a tant de chevaux marins que dans le Duro ou Riviere de Mesurado, leurs dents plus blanches & plus rares que les defenses des elephants font recherchees & plus cheres. irem. T. I. p. 102. C'est au cap Mesurado qu'on trouve les belles dents de cheval marin. Imo cum saepius ad littas promontorii Senegal capiuntur, tota bellua à mercatoribus senegal vocari consuevit.

(c) In *Historia Aethiopica & Chronico Parrum Soc. Jes. Lusitanico* idiomate conscriptis, & à LVDOLFF. *Hist. Aeth. cit.* Multi reperiuntur in lacu Tzanico, qui agros vicinos magno segetum damno depascuntur, lembunculos subvertunt, & ob id navigationem insularium in illo lacu intutam reddunt, quia hominibus insidiantur. Ignem pavent, vt ferae pleraeque, eoque solo etiam à puere in fugam agi possunt. Dan-

Lo (a), aliique, vt ex his satis fufficienter conflct, has bel-
luas in tota fere Africa inueniri.

§. X.

Ad veterum vbi nos convertimus monumenta, pro-
bandum erit noſtrum adfertum, quod eorum plerique de-
ſcriptionem huius beſtiae non ex attenta inſpectione ſed ex
aliorum relationibus adornauerint. Sic HERODOTVS (b)
antiquiſſimus huius feræ adſcribit pedes biſidos,
vngulas bovinas, equinam jubam, caudam & vocem equi-
nam. Eadem iſdem ferme verbis, paucis mutatis, repetit
ARISTOTELES (c). Neque inſiciandum c. PLINIVM (d),
DIODORVM SICVLVM (e) ſuas ex HERODOTO & ARI-
STOTELE

B 2

STOTELE

tur tamen qui venatione illorum ſe ſuſtentant & car-
ne veſcuntur. Corium autem craſſiſſimum ad varios
vſus, imprimis ad ſcuta adhibent.

- (a) *Voyage historique d'Abiſſine* par le R. P. J. LOBO. T. I. p. 132.
J'ay trouue des chevaux, marins, en traverſant le
Nil à deux journées de ſa ſource --- Le cheval ma-
rin qui ne vit que d'herbes & de branches d'arbres
ſe contente de tuer les hommes. le Crocodile plus
carnacier les tue & les mange.
- (b) Lib. II. cap. LXXI. p. m. 116. τετρά πέν ἐσὶ, δίχη-
λον ὄπλαι βοός. σίμων λοΦιὴν ἔχον ἵππεσ --- ἔρην ἵπ-
πεσ, καὶ φωνήν.
- (c) Hiſt. animal: Lib. II. ὁ δὲ ἵππος ὁ ποτάμιος ὁ ἐν
Αἰγύπτῳ, καίτην μὲν ἔχει ὡς περ ἵππος δίχηλον δὲ ἐστίν,
ὡς περ βίας.
- (d) L. c. L. 8. p. 453. Bellua Hippopotamus eſt vngu-
lis binis, quales bobus, dorſo equi, & juba & hin-
nitu.
- (e) Bibl. Hiſt. Lib. I. S. I. p. 31. ὁ δὲ καλέμενος ἵππος ὦ
μεγέται μὲν ἴσιν ἐκείλων πηχῶν πέντε, τετρά πῆς
δὲ ὦν καὶ δίχηλος παραπλησίως τοῖς βίαι.

STOTELE mutuatos esse descriptiones. Nullum autem inter veteres accuratiorem in describendo hoc animali invenimus ACHILLE TATIO ALEXANDRINO (a). Ex recentioribus EDVARD. WOTTONVS, (b) JOH. JONSTONVS (c) B. VALENTINVS (d) placita veterum de hippopotamo

(a) *Erolicor: Lib. IV. Ed. Salmaf. Lugd. Bat. 1640. p. 221.*
 ἔτυχον ποτάμιον θηρίον ἄνδρες τεθηρακότες θεῶς ἄξιον. Ἴππον δὲ αὐτον τὴ Νεΐδῃ ἐκάλουν οἱ Αἰγυπτιοί. Καὶ ἔστι μὲν ἵππος, ὡς ὁ λόγος βούλεται, τὴν γαστέρα καὶ τὰς πόδας, πλὴν ὅσον ἐν χηλῇ σχίζει τὴν ὄπλην. μέγεθος δὲ κατὰ βούην τὸν μέγεθος, ἕρᾳ βραχέια, καὶ ψιλὴ τριχῶν, ὅτι καὶ τὸ πᾶντ' ἰσάματος ἄτος ἔχει, κεφαλὴ περιφερῆς οὐ σμικρὰ. ἐγγύς ἵππον παρειαί, μυκτήρ ἐπὶ μεγά κεληνώς, καὶ πνεῶν πυράδῃ καπνόν, ὡς ἀπὸ πηγῆς πυρός. γένος εὐρεία ὡσεὶ καὶ παρειαί, μέχρι τῶν κροτάφων ἀνοίγει τὸ σῶμα. ἔχει δὲ καὶ κυνόδοντας καμπύλους, κατὰ μὲν τὴν ἰδέαν καὶ τὴν θέσιν ὡς ἵππος, τὸ δὲ μέγεθος εἰς τριπλάσιον. h. e. forte fortuna viri aliquot fluviatilem belluam spectatu sane non indignam comprehenderant: quam Nili equum Egyptii appellant. Reveraque & ventre & pedibus, sicuti fama fert, equus est, nisi quod scissas ungulas habeat. Corporis magnitudine maximum quemque bovem aequiparat. Cauda ei brevis est, & pilorum asperitate, quemadmodum corpus reliquum, carens. Caput rotundum, non parvum, maxillae fere equinae, nares perquam patulae, ac ignitum fumum, tanquam ignis scatarigines quaedam spirantes: mentum latum, quemadmodum etiam maxillae. Oris hiatus ad tempora usque protensus, dentes qui canini vocitantur curvi, forma & situ equinis similes: verum triplo majores.

(b) *Opere de Differentiis animalum. Lut. Paris. fol. 1552 p. 81.*

(c) *Hist. Nat. Quadrupedum. Francof. ad Moen. fol. p. 111.*

(d) *Museum Museorum. fol. Francof. ad Moen. 1704.*

popotamo secuti sunt. Posterior vero in eo graviter errasse nobis visus est, quod scripserit se TH. BARTHOLINI relatione permotum, hippopotamum jure ad phocarum familiam referre, cum tamen hic auctor de rosmaro, bellua marina, a phocis diversa tractaverit, ut inferius patebit.

§. XI.

In antiquorum scriptis multa præterea inveniuntur, de moribus, ingenio, et mira hujus animalis sagacitate, quae cum hodiernorum observatorum experientia non aequè confirmantur, neque penitus negare, neque affirmare audemus. C. PLINIUS (a) inquit: noctibus segetes depascitur, ad quas pergit adversus astu dolofo, ut fallente vestigio revertenti nullae ei insidiae praeparentur. Venatoribus ad capiendam hanc belluam summa opus esse astutia auctor est laud: ACHILLES TATIVS (b). Forte autem haec a veteribus laudata animantis sagacitas ab ejus exquisito odoratu pendet, quo de D. KOLBE (c) testatur, quod antequam in litus exit, caput ex undis exferat, & odoratu exploret, an quidpiam ab insidiis hominum metuendum habeat. Ignem & scintillas noctu dentium collisu evomere ratum habet credula antiquitas, sed licet dentes adeo sint duri ut horum collisione scintillas produxerit F. COLUMNA, (d) dubitandum tamen hoc solos dentes inter se collisos facere. Ulteriori porro scrutinio relinquimus, quae C. PLINIUS (e) habet de hippopotamo venaesectionis repertore.

A 3

Ad-

(a) *L. c. p. 317.* Conferantur etiam SALMASII *Exercit. Plinianae in SOLINVM Lut. Par. 1629. p. 456.*

(b) *L. c. 223.*

(c) *L. c. 167.*

(d) *L. c. c. 15.*

(e) *L. c. L. VIII. c. 26.* Hippopotamus in quadam medendi parte etiam magister existit. Assidua namque

Admiracione autem dignum videtur, quod veteres nullam sexus hujus belluae mentionem faciant & inter recentiores D. KOLBE (c) animadvertat, se nunquam vidisse hippopotamum marem, sed omnes foemellas, nec vnquam de capro vel viso masculino ab incolis aliquid audivisse. An igitur mares tam feroces, vt nunquam maris vel fluminis fundum relinquunt? curiosum sane problema quod physicis enodandum relinquimus.

§. XII.

Multa porro veteres acque ac recentiores de sanguinis, cinerum pellis, testiculorum exsiccatorum vsu medico tradunt, sed vt nobis videtur, locus PLINII (b), quem plerique scriptorum allegant, non de hippopotamo sed de crocodilo agit, vt proin perperam huic belluae tot vires medicae tribuantur. Hodie vero nil nisi dentes, licet raro, in officinis reperiuntur, de quibus mox dicendi locus erit. In museis quidem hinc inde asservantur lapides bezoardici ex capite hippopotami (c), sed de horum virtute medica nihil constat. Carnes & pinguedinem hujus animantis populos Africae comedere, imo ipsorum mensis dapum loco apponi, testatur laud. KOLBE (d)

§. XIII.

fatieta obesus exit in litus, recentes harundinum caefuras specularis: atque vbi acutissimum vidit stirpem, imprimens corpus, venam quandam in crure vulnerat, atque ita profluvio sanguinis morbidum alias corpus exonerat, & plagam limo rursus obducit.

(a) l. c. 170.

(b) l. c. L. XXVIII. c. VIII. it. DIOSCORID. mat. med. l. 2. c. 22.

(c) Conferatur ALB. SEBAE *Tbesaur. T. II T. 112. p. 134.*

(d) l. c. p. 170. Das Fett, wann es ausgeschmolzen, dienet zu Bereitung anderer Speisen. Dieses Fleisch, samt dem Sped, wird

§. XIII.

Ex nummis Romanorum ad haec nostra tempora conservatis patet etiam has belluas saepius in ludis & spectaculis populo exhibitas fuisse. Primus eam & quinque crocodilos Romae aedilitatis suae ludis M. SCAVRVS (a) temporario Euripo offendit. Pares cum effigie hippopotami & crocodili excudi curavit HADRIANVS (b). ANTONINVS AVGVSTVS PIVS teste CAPITVLINO, elephantēs, strepsicerotes, crocodilos, hippopotamos exhibuit; & in nummo OTACILIAE (c) SEVERAE, JVL. PHILIPPI Imperatoris conjugis ad seculares AVG. celebrandos, effigies hujus belluae accurate adeo & pedibus quadrifidis sculpta extat, ut merito miremur omnes post Plinium scriptores bifidas belluae vngulas affinxisse. Denique hic reticendum non est hippopotamum in Ægypto inter antiquissimas figuras heroglyphicas reperiri, & non solum fuisse symbolum impudicitiae (d) sed & impietatis (e), jurati nimirum Deorum hostis.

§. XIV.

vor eine besondere und gesunde Speise gehalten, wann es nicht von einem alzu alten Thiere, und nicht lange ungesalzen gewesen. Der Speck ist nicht so wiederrartig als Schweine Speck.

- (a) PLINIVS l. c. L. VIII. c. 26.
 (b) BEYERI *Thef. Brand* T. II. 668.
 (c) EZ. SPANHEMII *Diff. de Vsu & praestantia numismatum.* Lond. fol. 1706.
 (d) PLVTARCHVS de *Isid & Ostrid* p. 363. refert. Ἴπποποταμῶν δὲ ἀνάδειαν (Φράζουσι) λέγεται γὰρ ἀποκτείναν τὸν πατέρα, τῇ μητρὶ βία μίγνυσθαι. h. e. Est symbolum impudicitiae hippopotamus; namque dicunt, quod occiso patre vi matrem adoriatur & cum ea coeat.
 (e) HECATEVS *Lib. de Sacr. Phil.* Φασὶ τε Τύφωνα ἀντίθειον καὶ ἀντίτεχνον Ἴπποποταμορφον, μετὰ τῷ Ὀσσυρίδῳ συνεχῶς πολεμιζέειν. h. e. Dicunt Typhonem, jura-

§. XIV.

Sed ne in alia omnia exspatiatur, dum de dentibus hippopotami acturos nos esse promissimus pressius nunc incumbendum nobis erit scrutinio dentium hippopotami. Veri itaque & genuini hi dentes, qui forte in Europam transferruntur, sed qui raro vel nunquam in officinis pharmaceuticis iuveniuntur, sunt ex maxilla inferiori hippopotami & frequentibus notis cognoscuntur. Partim sunt recti, partim incurvati vel adunci (§. 6.). Recti sunt incifores medii, cylindrici, crenati, solidi, in fine depresso acuminati, diametri $1\frac{1}{2}$. pollicis, longitudinis decem pollicum, aut circiter. Laterales exteriores canini adhuc maiores sunt, sed adunci, fere semicirculares, in acumen non mutatum desinentes, diametri circa balin 4. l. 5. pollicum, longitudinis 13. pollices vel excedentis, vel minoris, pro magnitudine & aetate belluae, formae caeteroquin triangularis, cujus angulis latera respondent $1\frac{1}{2}$. pollicem lata. Reliqui molares & maxillae superioris utpote longe minores, & alveolis firmissime inhaerentes raro vel nunquam in exteris regiones mittuntur.

§. XV.

Altera bellua & quidem marina, cujus dentes in officinis sub nomine dentium hippopotami, sed perperam & falso venundantur, vocatur rosinarus, Russis mors, Germ. & Belg. Walruff. Quoad exteriorem formam similis est phocis f. vitulis marinis, sed molis longe maioris. Pedes habet quatuor, posteriores tamen adeo elumbes & debiles, ut potius ad natandum, quam ambulandum his animalibus dati esse à natura videantur. Vnusquisque pes quinque gaudet vngulis, quae omnes interposita membrana, ut in anserè l. anate
cohae-

rum Deorum hostem, ipsorum consiliis contranitentem, existere sub forma hippopotami, & bellum gerere aduersus Osyridem.

cohaerent. Caput rotundum & crassum est, ex cujus maxilla superiori deorsum prominent bini magni dentes, modice incurvi, longitudinis a dimidia ad integram vnam. Rictus oris rostro bovino similis est, sed fetis hispidus. Nares sunt patulae, ex quibus aquam instar cetorum, sed sine strepitu projicit. Oculi sunt rubicundi & quasi ignei. Cutis imprimis circa collum pollice crassior, rugosa, pilosa & verficolor est. Longitudo animalis novem excedit pedes Rhinlandicos, quandoque plus, quandoque minus. Figuram ejus exhibet OLAVS WORMIUS (a) nec non C. G. SORGDRAGER (b). Cetarii Belgae balacnarum piscatura occupati, has belluas in littoribus Groenlandiae & maris glacialis glacialibus crustis inveniunt, eas verberibus occidunt, magnos istos dentes extrahunt, imo omnem pinguedinem animalis liquant & oleo cetorum miscent. Praeter O. WORMIUM & SORGDRAGERVM hoc animal descripsit quoque JOH. ANDERSON (c) & TH. BARTHOLINVS (d). Differunt rosari à phocis non solum magnitudine corporis & dentibus prominentibus, quos hae plane non habent, sed & vngulis & capitis figura quae in phocis oblonga est. An igitur rosarius phocae species est, ut vult CEL. LINNAEVS (e)? Caeteroquin non probabile est hoc amphibium ante piscaturam cetorum cognitum fuisse nationibus Europaeis, nisi forsan Russis, vnde non mirum, quod altum ejus apud veteres sit silentium.

§. XIV.

Dentes rosari praeter magnos istos etiam tres minores in superiore, & quatuor in inferiore possidet maxilla,

(a) *Museum Wormianum*. p. m. 280.

(b) *Grönländische Sischerey und Wallfischfang*. Leipzig 1723/4. p. 238.

(c) *Nachrichten von Island*. Hamburg 1746. 8 p. 230.

(d) *Epist. Medic. Cent. III. 291. 8. Hassnae.*

(e) *Syst. Natur. Ed. II. 1740.*

illa, sed qui tanti non aestimantur, vt ad nos perveniant. Majores autem (§. 15.) pondere & longitudine pro aetate animalis mire differunt, cum minores ex his vix libram, majores ad sex libras ponderent. D. ANDERSON (a) duorum, quos in museo conservat, mentionem facit, longitudinis 2 pedum & 1 pollicis, circumferentiae autem circa basin 8 pollicum. Cognoscuntur hi dentes ex longitudine pedali, saepe majori, modica curvatura, striis seu crenis longitudinalibus a basi ad apicem non recta, sed paulum intorte recurrentibus, superficie splendente alba, circumferentia ovali complanata, & soliditate; cavi enim non sunt nisi circa basin.

§. XVII.

Qui ergo hos dentes cum descriptione dentium hippopotami (§. 14.) comparant, facile videbunt, eos in univ-
ersum majores esse dentibus equi fluvialilis, incurvos semper, cum & recti in hippopotamo dentur, curvaturam esse minorem, non esse triangulares, neque ad apicem ita oblique truncatos; adeoque multum differre a veris equi marini dentibus. Interea quotcumque adhuc dum visitavimus officinas pharmaceuticas, nunquam alios sub titulo dentium hippopotami conspeximus dentes, quam qui §. priori descripti sunt. Speramus itaque nos sufficienter probasse, quod *dentes in pharmacopoliis sub nomine dentium hippopotami prostantes, plerumque, imo semper, cum primis in his nostris regionibus septentrionalibus sint dentes rosmari, non vero hippopotami.*

§. XVIII.

Antequam igitur dissertationi nostrae colophonem imponamus, paucis declarare nos oportet, quibusnam vsibus utriusque

(a) I. c. p. 332.

utrique hi dentes. (§. 14. 16.) destinantur. Nihil jam dicemus de variis vsibus mechanicis, quibus ad efformanda gladiorum & cultrorum manubria, & ad lusum latruncolorum &c. adhibentur, sed potius quatenus usum chirurgicum & medicum praestant. Dentes itaque artificiales in locum deficientium quandoque substituuntur à chirurgis, tanto saepe adparatu, vt totum os edentulis iterum armetur, quorum materiam dentes rosmari & imprimis hippopotami, ob naturalem duritiem, soliditatem & nitorem externum constituunt. Ebur enim, nec non aliorum animalium, boum & eorum ossa facile flavescunt, & fraudem detegunt. Singulare hanc operationem & modum hos dentes conficiendi docuit P. FAVCHARD (a). Sic quoque ex his dentibus referente ETTMULLERO (b), D. MICHAELIS Praeticus quondam Lipsiensis annulos fieri curabat, pollicis pedum applicandos, quibus haemorrhoides nimias felici successu compescuit. Interne vero praeter laud. MICHAELEM CL. ETTMULLERVS (c), MINDERERVS (d), JUNCKERVS (e) specificas horum dentium virtutes, contra quasvis haemorrhagias adeo laudibus extollunt, vt de rei veritate dubitari vix nobis liceat. Non enim, vt nobis videtur istorum virorum hic sufficit sententia, qui nullas remediorum virtutes admittunt, nisi quae à posteriori per quaevis tentamina physica vel analysin chemicam innotescunt. Specificorum enim agendi ratio nec haecenus legibus mechanicis, nec aliis quibuscunque sanioris physices & chemiae principiis explicari potest. CL. F. HOFFMANNVS, (f) rasurae dentium

C 2

hippo-

(a) *Chirurgien dentisse. à Paris 1728. 8. T. II. p. 207. seq.*(b) *Operum Tom. I. p. 703.*(c) *ib. Tom. I. 783.*(d) *Medicina militaris. p. 169.*(e) *Therap. General. Tab. XVI. 457.*(f) *Med. Syst. T. IV. P. III. p. 19.*

hippopotami ant - epilepticas vires adscribit, quam & in terrore & in alterationibus corporis a terrore inductas, ne noceat, propinavit ETTMULLERVS. (a) Nempe pro more aliorum hujuscemodi concretorum potenter vitiosa acida absorbet, & hinc mille natis malis confert. Tandem credimus pro interno vsu veros hippopotami dentes longe esse praestantiores rosmari dentibus, cum hippopotamus cibum incolis salubrem, rosmarus autem crudas & insalubres (b) carnes praebeat vescentibus.

F I N I S.

(a) l. c. 783.

(b) Anderson l. c. 232. haec exstant. Ein gewisser Commandeur hat mit seinen Leuten von denen Nieren des Wallrusses gegessen, wovon sie alle ganz rumm im Kopf worden, welches sich durch grausame Kopfschmerzen verlohren.

.....

PRAENOBILISSIMO ATQVE DOCTISSIMO
DOMINO CANDIDATO
S. P. D.

JOHANNES FRIDERICVS CARTHEVSER,
 MED. DOCT. ET PROF. PVBL. ORD.

Non ii tantum Medicorum, qui corporis humani
 structuram artificiosissimam, indeque derivan-
 dos motus naturales operose investigant, qui
 veras etiam ægitudinum causas magis magis-
 que scrutantur, qui detegendis denique melioribus me-
 dendi regulis sedulam quotidie operam impendunt, di-
 gni encomiis æstimandi sunt, sed omnes pariter, qui de
 simplicibus medicis seorsim atque vberius describendis,
 solideque inprimis veris eorum principiis ac viribus
 per examina eruendis solliciti sunt, magnam, me sen-
 tiente, laudem merentur. Si vlla enim Medicinæ pars
 nostro ævo adhuc cultura eget majori, certe Materia
 medica est: Haud desunt quidem scripta varia, in qui-

bus simplicium patria, forma externa, proprietates sensibus obvia, atque virtutes numerosæ vel saltem obiter adumbrantur, vel satis prolixè etiam enarrantur; ast, paucissima inter hæc occurrunt, in quibus Auctores principiorum, modi operandi, ceterorumque, quæ medicum in hoc passu vnicè rationalem reddunt, mentionem fecerunt. Facillime atque vberime, quæ dixi, probare possem atque evincere, si hac vice ad specia-liorem librorum hujus commatis lustrationem excurrere spatium & scopus permetterent; alio nihilominus tempore, aliove loco commodam de hisce fusius disse-rendi occasionem mihi non defuturam esse spero. Quare memorata etiam ulterius attingere nolo, sed ad ea, quorum gratia hæc pauca præmittere consultum duxi, progrediar. Hodie nimirum, CANDIDATE PRÆ-NOBILISSIME publica diligentia præmia reportabis, & Doctorandi titulo ornatus propediem ipsos honores Doctorales, quos dudum meruisti, obtinebis. Tua enim desideria in hoc passu nequaquam fuerunt præmatura, dum non solum in Academia Lipsiensi, & Halensi, in qua posteriori ante novem pridem annos Te diligentem quoque auditorem memet habuisse recordeo, solida in theoria fundamenta posuisti, sed, absoluto curriculo academico per sexennium, & quod excurrit, praxin medicam, non absque successu felici, & læta ægotantium adprobatione Hirschbergæ exercuisti.

sti, vt nunc satis, quid humeri valeant, quid ferre recu-
sent, exploratum habeas. Faxit proinde sapientissimus
vniuersi Director, vt, singulis hic peragendis profum
peractis, saluus & incolumis in patriam redeas, & in po-
sterum quoque secundos atque sæcundos in praxi Tua
experiaris successus: Faxit, vt Ipse constanti animi
tranquillitate, ac vegeta corporis sanitate semper frua-
ris: Immo, faxit, quod ex animo precor, vt omnia
votis meis, Tuæque eruditioni consentanea eveniaat,
vt crebrior Tibi gratulandi occasio mihi identi-
dem subnascatur. Dab. d. XVI. Novembr.

MDCCXXXVII.

01 A 6507

f

ULB Halle 3
002 937 859

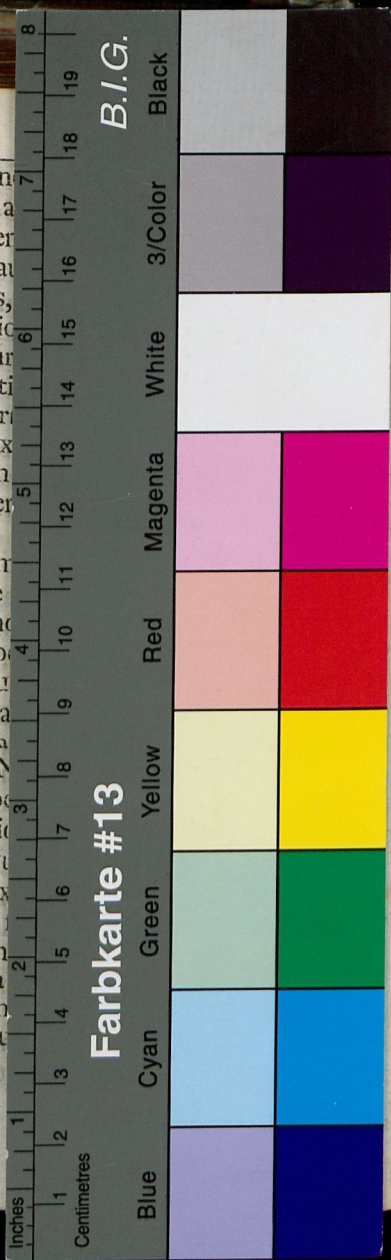

TA-706

nur 10. Stück bishov verknüpft

1017

DISSERTATIONEM IN AVGVRALEM
MEDICO PHYSICAM

DE
D E N T I B V S

QVI
SVB NOMINE DENTIVM HIPPOPOTAMI
IN OFFICINIS VENEVNT PHARMACEVTICIS
INCLVTI MEDICORVM ORDINIS
CONSENSV

A. MDCCCLVII. D. 16. NOVEMBER. H. L. Q. C.

HABENDAM

PRAESIDE
D. CAROLO AVGVSTO à BERGEN,
MEDICINAE DOCTORE ET PROFESSORE ORDINARIO
EIVSDEMQUE FACVLTATIS h. t. DECANO
PRO DOCTORIS GRADV

OBTINENDO

RESPONDENS
CHRISTIANVS MELCHIOR BRÜCKNERVS,
FISCHEBACHIO SILESIVS
PVBLICE DEFENDET.

FRANCOVRTI AD VIADRV M,
EX OFFICINA WINTERIANA.